

Što otkriva bijeli jezik

prof. dr. sc. Ivica Klapan

specijalist otorinolaringologije
i plastične kirurgije glave i vrata

Bijelo obložen jezik jedan je od češćih znakova bolesti, ne samo sluznice usne šupljine, nego može biti znak i sistemske bolesti, koja zahvaća više organskih sustava. U takvom se "stanju" može naći kod akutnih upala dišnog sustava, npr. kod upale grla.

Također se javlja kod kroničnih bolesti vezanih uz probavni sustav, npr. kod gastroezofagealnog refluksa. Radi se o učestalom vraćanju kiseline iz želuca u jednjak, a ponekad čak i do usne šupljine. To uzrokuje zadržavanje sluznice i papila na jeziku, koje postaju bjelkaste, što daje dojam bjelkasto obloženog jezika. Može se vidjeti i kod dehidracije organizma, te kod kronične iritacije, npr. duhanskim dimom. Svakao je potrebno u tim slučajevima osigurati dovoljan unos tekućine u organizam, prestati sa štetnim navikama, te posebnu pažnju posvetiti higijeni usne šupljine uz mehaničko čišćenje i četkanje jezika. Ako je u pozadini kronična bolest probavnog sustava treba se posavjetovati sa gastroenterologom kako bi se za nju odredila terapija.

Slične promjene na jeziku mogu se vidjeti kod svih bolesti

U ustima vam je "hrapavo" i jezik vam je pobijelio? Bijelo obložen jezik jedan je od češćih znakova bolesti koje većinom brzo prolaze, no neke treba držati pod nadzorom

kod kojih postoji teškoća prolaza zraka kroz nos i nosni dio ždrijela. Tu se prvenstveno u odrasloj dobi radi o deformacijama nosnog septuma (pregrade) ili različitim bolestima nosne sluznice kod kojih ona značajnije otiče pa zato stvara teškoće prolasku struje zraka.

Pobijelio zbog zraka

U dječjoj dobi najčešći krivac za za bijeli jezik su uvećane adenoidne vegetacije ("treća mandula"). Kod svih tih stanja dolazi do preusmjerenja glavne zračne struje iz nosa kroz usta. Budući da nos ima važnu ulogu i u vlaženju i zagrijavanju udahnutog zraka, kod ovih stanja ta uloga izostaje pa nepripremljen

zrak suši i iritira sluznicu jezika, koja poprima bjelkasti izgled. Promjene sličnog uzroka često se nalaze i na stražnjoj stijenci ždrijela te dovode do nastanka kronične upale ždrijela. I kod ovih stanja prvenstveno treba riješiti osnovni uzrok, bilo da se radi o operaciji nosnog septuma, treće mandule, redukciji otečenih nosnih školjki upotrebom lasera i dr.

Jedan od češćih uzroka bijelo obloženog jezika je oralna kandidijaza (kandidijaza usne šupljine). Radi se o gljivičnoj infekciji koja zahvaća kožu i različite sluznice, pa tako i sluznicu usne šupljine. Uzročnik je obično vrsta gljivice, tzv. *Candida albicans* ili kandida.

Geografski jezik

Još jedan uzrok obloženog jezika je tzv. geografski jezik, koji ima oko 3% ljudi. Tu se vide na jeziku crvenkasta područja, okružena bjelkasto obloženim dijelovima u obliku nepravilnih šara. Uzrok ovih promjena do sada nije prepoznat, a bolesnici najčešće nemaju tegoba, osim ponekad pojačanu osjetljivost na ljutu hranu. Budući da je ova promjena bez simptoma i dobroćudnog tijeka obično nije potrebno nikakvo liječenje.

Ona se kod otprilike 50% osoba nalazi u usnoj šupljini kao pripadnik normalne flore koja živi u ustima, ali ne uzrokuje nikakve tegobe. Ponekad, npr. kod smanjene otpornosti organizma tj. imunitea (osobito lokalnog imunološkog odgovora na sluznici), i ona može biti uzročnik bolesti. To se naziva oportunistička infekcija.

Okupator je kandida

Povod joj mogu biti i promjene u sastavu normalne flore usne šupljine. Zbog toga su najčešće oboljele starije osobe, sa oslabljenom otpornošću organizma, iako se može vidjeti i kod mladih osoba oba spola. Prepoznaje se po bjelkasto obloženim područjima, kako po jeziku, tako po čitavoj usnoj šupljini. U uznapredovalim fazama dolazi do stapanja ovih područja, a bjelkasti sloj se može struganjem skinuti, nakon čega zaostaje crvenkasta izeritirana sluznica. Dijagnoza se postavlja na osnovu kliničke

kija. Rijetko se nalazi na jeziku, a češće su zahvaćeni usna, sluznica unutarnje strane obraza i zubno meso. Obično se vide glatka bjelkasta područja, ali ponekad imaju neravnu površinu.

Leukoplakija pod nadzorom

Iako se obično ne može odrediti točan uzrok, postoje čimbenici koji mogu utjecati na pojavljivanje, u prvom redu pušenje, prekomjerno konzumiranje alkohola, kronična iritacija (npr. zubi, zubne proteze...). Značaj ovih promjena je što ponekad, iako relativno rijetko, mogu prijeti u zloćudne promjene. Zbog toga ih je potrebno pratiti i liječiti te ukloniti mogući uzrok njihovog nastanka. U liječenju se koriste različite vrste lokalne terapije, a ponekad i kirurško liječenje.

Još jedna bolest na koju treba obratiti pažnju, a koja se može manifestirati obloženim jezikom je tzv. Sjögrenov sindrom. To je kronična bolest koja zahvaća više organa, a karakterizira je uništavanje žljezdanog tkiva, ponajprije suzne žlijezde i slinovnica. To dovodi do tipičnih promjena, kao što su oštećenje rožnice i spojnice oka zbog suhoće te suhoća usta (kserostomija). Češća je kod žena i to u srednjoj životnoj dobi. U usnoj šupljini se ta bolest manifestira na različite načine: kao suhoća i obloženost, karijes, ispućala koža usana, pojava kandidijaze i sl. Sa nastankom se povezuje obično genetska pozadina, infekcija nekim virusima, poremećaji imunog sustava. Budući da se točan uzrok ovog stanja kod bolesnika ne zna, liječenje je simptomatsko. Potrebno je češće ispiranje usta, upotreba umjetne sline, stimulacija lučenja sline (masaže, kisela hrana), te određeni lijekovi koji pomažu lučenje sline.

Ozbiljnije stanje koje se manifestira bjelkastim područjima po usnoj šupljini je leukopla-